

טהרת מידות הנפש ו'

1. אוננת החמירה מ"ה

כשם שאי אפשר לזין בלא שמורים כך אי אפשר לעולם בלא רשעים וכשם שהשמורים מעמידים את היין ומשמורים אותו כך הרצון הנס של רשעים נהרס קיום ועמדה לשפעת החיים כולת של כל הכינות והצדיקים כשהשמורים מתמעטים והיין עומד בלא שמורים הרי הוא עלול לקלקול וחמוץ. הנלות דלדלה את כל החיים של האומה ושמרינו ותמעטו הרבה מאד עד שיש סכנה לקיום החיים של האומה מחוסר תפיסת חיים מעובה, האחזה בבהמיות ובאדמה ושקיעתה החמרית. הקיום בגולה הוא קיום רסוק, וזה הקיום המדולדל, שהוא חדלון יתור מהויה, היה אפשר לו להמשך איזה משך זמן גם בחוסר שמורים כפי ההכרח. אבל לכל זמן, וכבר כשל הכח, והקיום העצמי תובע את תפקידו, ושיבת ישראל לארצו בשביל קיומו העצמי הוא מאורע מוכרח, וקיומו זה יוצר את שמרו: נושאי הרשעה והחצפא של עקבתא דמשיחא אשר ירגו כל לב לזכרן. אלה הם הצדדים העכורים שהקיום הצלול והמשמח מתהווה על ידם, וסוף המהלך הוא: שקוע השמרים בתחתית החבית, הנמכת הכחות הרשעיות בתהום החיים, ואז מתבטל מהם כל תכנם המכאיב ומזעזע. אבל בהמשך יצירתם שהנם הולכים ביחד עם היין, חיי האומה ורוחה המתעורר, הם מעכרים אותו והלבבות רועשים למראה התסיסה, וינוח הלב וישקוט במכונו רק למראה העתיד, ההולך ועושה את מסלתו, במפלאות תמים דעים, "מי יתן טהור מטמא לא אחד."

2. עולת ראייה קכ"ז

"ותכפר לנו על כל עוונותינו" הכפרה באה ביחש לקלקול הרצון, המבטל את קשר האהבה, ומביא זעם ומשטמה תחת נעימות האהבה, וזהו ההרס שנעשה ע"י העון, הבא מתוך הרצון הזועם, הנוטה להרע מפני קלקלת נטיות החמרית מתוך הוספת החדוש, של ההופעה התדירית של קדושת הנשמה, עובר הרשם הזה, ובמקום רוח של זעם בא רוח של נעם, מלא רגשי אהבה וחבת קדש, וממלא את כל הפגם אשר החסיר הרוח הזועף במרירותו, ע"י הנטיה החמרית שלו, ורגשי הזעם, המתפרצים להרס מעשי, נשואים טמונים במעמקים, ששם אינם פועלים כ"א את המפעל הזועם הראוי, הפועל לסור מן הרעונטיה זו

היא כמו כופר על הרצון אשר נתפרץ לקלקל. להוציא את המפעל הרע אל הפועל, ונעם הוא מכסה, וחוצץ כמו כפודות, כעד הנטיחות הטמנות, שלא לפעול את הפעולות המהרסות, כי אם להחליף את צביון על"פ הוספת כח האור האלהי, הכא ממקור הרחמים על שרש הנשמה האצילית, רק להרבות עו הקדושה ואור החיים הטהורים, בעולם ובנפש, והעון מתכפר. ותכפר לנו את כל עוונותינו: ובמקום שמושג המחילה מורה על איזה דבר שבחוב חצוני, המוטל לפרעון, הוא מקושר עם הבטל של "על", "על כל חטאתינו", המושג של הכפרה, שהיא פעולה פנימית, מתקשר יפה ב"את". את כל עוונותינו.

3. עולת ראייה א' עמ' קמח

"ועוד תני בר קפרא, אלו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה ולמה אין מערבין בה דבש, מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לד". התענוג כשהוא מתגלה בהופעת הקדושה העליונה, בצורה חודרת, נוקבת ויורדת, עד כדי ההרגשה התענוגית בכל המעמקים, "כמו חלב ודשן תשבע נפשי", הוא באמת אחד מן התפקידים הרמים שבמערכת הקדושה, אשר בעבודה האלהית השלמה. אבל מפני שהחולשה הבשרית היא גדולה, וכאשר רגשי התענוג יורדים משמי גבהם האצילי, עד לידי ההרגשה החמרית, יוכל אח"כ קדש זה להתחלל, ולהאסר במאסר של חמר או שלדמיון, שאיננו מתאים לרום הקדש העליון, ע"כ יש הגדרה סיגית, שלא יתגלה אור התענוג בבחינותיו המורגשות, עד לידי האפשרות של הירידה בתוך חגי הגופניות והרגשותיה, וזהו סוד איסור הדבש בהקטרה ע"ג המזבח, אע"פ שיש לו קשר עם הענג הרוחני של ההשכלה האלהית, "דבש מצאת אכול דין". והקטרת בכל עליתה העליונה בכל קשר קדשה להעלות את הכל, את כל היש, את כל ההתפשטות של ההויה, אל מרומי החיים, בסוד הנשמה המחיה כל בנעם ד', אם היה שטף התענוג מתגלה בה בעירוב כל שהוא קורטוב של דבש, היה הריח מתעלה עוד יותר, והבהירות הרוחנית בעיז חיה היתה מתפשטת בצורה נפלאה, למעלה למעלה מגדר האדם

מיות ה
מסד
השיק
מתי
סח
כ

ההיפוך מהנהגת תרופת הגוף. תרופת הגוף, כשהחלילה מוקצצת, דוחין אותה לחוץ והוא מתרפא, ורפואת הנפש כשהכוחות הרעים דוחקין לב האדם לעשות מעשה רשע ונבלה. הרפואה היא לכבוש הכוחות הרעים ולמנוע יציאתם מן הכוח אל הפועל וכזה יתגבר הכוח הטוב על הרע. אומנם עובדי הפעור טעו בדמיונם להשוות רפואת הנפש לרפואת הגוף, וטענו כי כל כך רע הדוחק לב האדם, רפואתו היא שיוציאו מהכוח אל הפועל לחוץ לנפש, ואז לא יהיה דבק בפנים הנפש, והוא דרך רע ודון, המביא להנזר לבשת. ולהיפוך הורונו הו"ל הכמי האמת והצדק, "איזהו גיבור? הכובש את יצרו". גם בימינו עוד נשארו שרידים מעובדי הפעור הסבורים שכל מחשבה רעה שנקלטת במוחם העקום, שהיא הצואה והסירהון הנפשי, יטיבו אם יוציאוהו (ו) לחוץ, ומה מאוד יריעו אלה המוציאים את זבלם לרשות הרבים, ולו חכמו ישכילו, כי אם הם חולי מעיים הנפשיים, דמאן דנפיש זבלא חולי מעיים הוא, תרופתם היא ההיפוך מתרופת הגוף בכיו"ב. כי חלאת הגוף בהתקווצה מי יבערנה, אבל הדעות אשר בחושך יסחן כשאין מרחיבין אותן באופן שיבלבל את הדעה הישרה ומאידין את הדעת באורה של תורה, מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך.

6. פנקס לונדון

אמת הוא שכשדוחים את הנסיות הרעות, הם צוללים במעמקי הנפש, ביחיד והוא הדין ברבים. אבל שמה אינם עוד בבחינת הרע, כי אם בבחינת דורדיא דחמרא ורפש וטיט דמצולות ים, המוסיף אומץ לכל הטוב כל זמן שמונח במקומו בתחתיות, בקרקע המשכן. אמנם שיטת העלאת המדות היא יותר גבוהה, שאינה צריכה כלל הורדה למצולות כדי להוסיף גבורה. ומכל מקום יש דרך ישר שאחריתה חיים וטוב, להניף כל כח בכל הצדדים של הרוח והרגש, ואחרי שיקלוט הכל להורידו במצולות ומשם להעלותו, ברז התנופה, שאחרי ד' רוחות בא המטה ואחר כך העליה למעלה.

באנושיותו, בהגבלת ציריו ובאחיזת חמריותו אבל התורה, הידעת את כל עומק המציאות, ממקור חיי כל חי, המודדת כל רום וכל עומק בסקירה אלהית עליונה, אמרה: כי כל עאור, הנותן אומץ גופני טבעי, שהרי הוא האופן המוסכם לתקן ע"י את ההזנה הקבועה תמיד, בחמוץ הלחם, ואם השרש הזה של אומץ החיים הגופניים הטבעיים היה נכנס במסכת הקדש, היה לכאורה מחזקו ומאמץ את חילו, אבל ידע תעלומות כל חי הוא ידע, שלא אמוץ היה בא ע"י עירוב זה כ"א ירידה לתוך המשקע החמרי, וכמו שהוא בשאר ככה הוא בדבש מצד התגלות התענוג, מרום עוז עד המדרגה היותר תחתיתית, שלכאורה היה קו הקדש אז מתמתח וסובב את כל יסוד החי, אבל לא כן הוא דרך האמת האלהית, שהחוכן כל לב וכל רוח ונפש שם גבול, עד היכן יש אפשרות להופעות האצילות מרום סוד החיים העליונים להתפשט, באופן שהגנו בטוחים בשלמותן ובטהרתן, ומה המה הדרכים אשר אנחנו צריכים לשום מדה וגבול להתפשטותם של כחות החיים, אפילו כשהיסוד שלהם הוא בקדושה. והתורה אמרה, כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לד'. ע"כ לא ינתן הדבש בקטרת, ושאר שפע התענוג גנח וחתום, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, ממתים ידך ד' ממתים מכלד חלקם בחיים וצפונך תמלא בטנם. תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב, כי משחרי כותלי". וההופעה הגלויה נוטה להיות מוסתרת ונגזזה במדה ידועה. עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.

4. קובץ ג'ו'

על פי המחשבה הגדולה של אחדות ההויה, בטלה היא השאלה של אהבת עצמו, שאלה שמוה לראשית החטאת, ואלה ליסוד המוסר. לא יש כי אם אהבת הכל, שהיא באמת האהבה העצמית הנאורה והעליונה. והאהבה העצמית המזויפת, האוהבת את הניצוץ הקטן, המתראה לעינים הטרוטות, ושונאת את העצמיות המחוורת, הרי היא סמיות עינים, שאינה פחות כסל מאשר היא רשע.

5. פנקסי הראי"ה א' עמ' מ"ה

עבדות פעור תכונתה היתה, הירוס כל צדק ויושר והנהגה טובה. כי הכוחות הרעים שבאדם, שהיא חלאת הנפש חוהמתה, היא צריכה להנהגת תרופתה